

Roep om aanpak verontreiniging door kunststofbanen

'Hoe schoner het veld, hoe vuiler het water'

De jaarlijkse grondige reinigingsbeurten voor kunststofbanen leveren veel vies water op.

De meestal ongecontroleerde lozing daarvan is problematisch, nu blijkt dat er sprake kan zijn van ernstige verontreiniging met schadelijke stoffen: microplastics, pfos en olieachtige stoffen zoals paks. Die moeten er eerst uit.

Auteur: Bart Mullink

Nu duidelijk wordt wat er van kunststofbanen af komt, is er volgens ondernemer Jan Vrij van AH Vrij geen ontkomen meer aan. Na de reiniging van een tennisbaan, atletiekbaan, hockeyveld of andere faciliteit, die jaarlijks met een soort grote waterstofzuiger worden schoongespoeld, is er nog een schoonmaakbeurt nodig: die van het gebruikte spoelwater.

Kunstgras raakte eerder wijdverbreid dan de kennis over de stoffen die ervanaf komen. Dat is dan ook de reden waarom aanvankelijk geen enkele opdrachtgever zich bezighield met de milieueisen hiervoor. Vrij herinnert zich bijvoorbeeld hoe watertanks gewoon in de dichtstbijzijnde sloot werden gelegegd, waarna zo'n sloot 'even helemaal rood' kleurde. 'Dat kwam door het slijtsel van het kunstgras, waarin aardig wat verpigment zit.' Met de verversing van het slootwater verdween de kleur. 'Dat duurde ongeveer een week.' Geen mooi gezicht en reden om voortaan in plaats van in de sloot in de berm te lozen. Vervolgens werden het straatkolken. 'Maar we kwamen erachter dat die ook op het oppervlaktewater waren aangesloten.'

Als aannemer, zo weet hij, heeft hij zich te houden aan de eisen van de opdrachtgever. 'Als die het netter wil doen, zet die een rioolput open die is aangesloten op een rioolwaterzuivering. Maar voor een rioolwaterzuivering bestaan ook eisen. Niet alles mag er zomaar in. In principe mag je afvalwater dat bij een werkzaamheid ontstaat niet zomaar ongecontroleerd en ongezuiverd lozen.'

Onderzoeken

Wat niet weet, dat niet deert – die praktijk duurt voort zolang de verontreiniging niet wordt gemeten. Vrij: 'AH Vrij kwam er voor het eerst mee in aanraking toen een collega-bedrijf vroeg of we het water konden afvoeren naar een erkende verwerker. Dit gebeurde op verzoek van het adviesbureau dat toezicht houdt in opdracht van de opdrachtgever. Omdat we ook niet wisten waarmee het afvalwater was verontreinigd, hebben we het laten onderzoeken. Het bleek meteen raak. Dat water bleek verontreinigd met microplastics, maar ook met minerale olie, zink en pfos.' Weliswaar niet ernstig, voegt hij daaraan toe, maar het mocht met de gemeten waardes zeker niet in het oppervlaktewater komen.

7 min. leestijd

Vrij vermoedt dat het vastgestelde beeld geen uitzondering is. 'We weten het alleen niet, omdat het niet wordt onderzocht.' Hoog tijd, wat hem betreft, om de kwestie eindelijk branchebreed op te pakken. Intussen komen er ook bestekken op de markt met specifieke eisen ten aanzien van het afvalwater, ziet Vrij. 'Bijvoorbeeld dat het naar een erkende verwerker moet. De vraag zal zijn wie dat is. Dat weet je pas als je weet wat de samenstelling is, omdat de erkenningen daarop zijn gebaseerd.' Is de vervuiling niet duidelijk, dan zou er weinig anders op zitten dan uitgaan van het slechtste geval. Dit kan, zo schetst Vrij, door het te classificeren als RKG-slib (riolen, kolken en gemalen). Dan maakt het voor de verwerker niet meer uit hoe het precies zit met de vervuiling.

Kostbare zaak

Bert Klein, projectmanager bij de gemeente Amsterdam, ziet voorlopig geen andere mogelijkheid dan met erkende verwerkers van zulk zogeheten RKG-slib in zee te gaan. 'Een kostbare zaak', zegt hij erbij. In zijn gemeente gaat het vooral om hockeyvelden. 'De water- en semiwaterelden; daarop passen we dieptereiniging toe.' Hij zegt geschrokken te zijn toen hij ontdekte

dat het afvalwater linea recta in het oppervlaktewater belandde. Dit gebeurde ook als het werd geloosd op rioolkolken. Die bleken meestal deel uit te maken van het stelsel voor de afvoer van hemelwater. Dat onderdeel van de riolering is niet aangesloten op een rioolwaterzuivering, maar komt uit op watergangen in de buurt.

Het vervuilingprobleem speelt op meer plaatsen, legt hij uit: overal waar sprake is van kunstgras, zij het op verschillende manieren. Zo heeft de gemeente een programma gemaakt voor de plaatsing van kantplanken en filterputten langs kunstgrasfaciliteiten, waaronder ook tachtig voetbalvelden. De bedoeling is dat water dat van het veld loopt in filterputten terecht komt, waar de vervuiling eruit wordt gefilterd. Dat is dan vooral regenwater. Infill-velden, zoals die voor het voetbal, worden verder droog gereinigd. Het hierbij opgevangen vuil bestaat uit droge stof, in een overzichtelijke hoeveelheid die weggaat als veegvuil. Voor de 15 tot 20 kubieke meter water per veld die natte reiniging oplevert, zijn filterputten in elk geval niet gemaakt, weet hij. Ook is niet duidelijk of de mate van reiniging in zo'n filterput wel zou voldoen aan de gestelde normen.

Bestek

Filterputten voor de natuurlijke waterafvoer zijn overal in opmars, weet Evert Mandemaker van Bureau BAS (Begeleiding en Advies Sportterreinen). Hij merkt het aan de opdrachten voor bestekken. 'Wij passen ze vrijwel overal toe waar sprake is van afvoer van regenwater op oppervlaktewater. Het opvangen en filteren van regenwater voordat wordt geloosd, is niet moeilijk. Voor dit doel zijn eenvoudige maatregelen te nemen, zoals filterputten of filtergoten.' Met het filteren van regenwater haal je ook veel kleinere

'De opdrachtgever beslist. Als die zegt: spring, vragen wij alleen hoe hoog'

John van Gennip: 'Er is ook een rol voor de rioolwaterzuivering.'

Bert Klein: 'Ik schrok toen ik hoorde dat afvalwater via rioolkolken ook zo naar het oppervlaktewater ging.'

Evert Mandemaker: 'Er is meer onderzoek nodig naar vervuiling.'

'Zolang de vervuiling niet duidelijk is, moet je uitgaan van het slechtste geval'

schadelijke elementen eruit, weet hij, aangezien die hierin vaak meespoelen. 'Microplastics, bijvoorbeeld, vang je ook op. Het is dan een kwestie van één keer per jaar het uitgefilterde materiaal eruit scheppen en afvoeren.' Niet zeker is, erkent hij, dat alle vervuiling zo wordt opgevangen. 'Daar is nog geen onderzoek naar gedaan. In elk geval probeer je hiermee zo goed mogelijk te zorgen voor het milieu. Ik roep de branche dan ook op om hier gedegen onderzoek naar te doen.'

Intussen komen bij BAS verzoeken binnen om de afvoer van reinigingswater ook in het bestek op te nemen. 'Dat gebeurt dan als onderdeel van een onderhoudsbestek voor het totale onderhoud van een of meer sportparken. In een dergelijk bestek kan een aparte post worden opgenomen voor de afvoer van water dat niet mag worden geloosd op het oppervlaktewater en ook niet op het riool. Dat is van dat grote bestek dan een klein onderdeel.' Wel één met een

prijkaartje, ziet hij. 'Maar daar ga ik niet over; dat is aan de opdrachtgever om te bepalen.'

Vanzelfsprekend

Waterafvoer naar filterputten begint voor Floor Groeneveldt van Antea Sport een vanzelfsprekend onderdeel te worden van de aanleg van sportparken. 'Zoals net nog in mijn eigen woonplaats, Barendrecht. Daar hebben we weer een paar velden aangelegd. Al het regenwater dat van die velden loopt, gaat door een kolkensysteem met filters.'

Dit ter plaatse zuiveren van water vindt hij heel zinvol. Ook bij infill-velden, al gaat het daar meestal om maar een beperkt stroompje. Het meeste regenwater dat hierop valt, zakt de grond in. Daar blijven verontreinigingen doorgaans achter in de bovenste lagen en bereiken ze het grondwater dus niet. 'De hoeveelheid die naast zo'n veld terecht komt, is relatief klein. Maar ook die kan verontreinigd zijn met bestanddelen die

niet in het oppervlaktewater thuishoren.' Behalve slijtsel van kunstgras kan het gaan om bijvoorbeeld rubberkorrels en zand. 'Ook dat moet worden tegengehouden voordat het wordt geloosd.'

Geen twijfel wat hem betreft, maar wel een kanttekening: er ligt ook een grote uitdaging buiten zijn vakgebied. 'Ik durf in te schatten dat de vervuiling die van die sportvelden loopt, procentueel maar een schijntje is van wat er bijvoorbeeld van snelwegen komt en via de bermen de sloten in gaat.' Microplastics van banden, om maar wat te noemen. Erkende verwerkers kunnen het er nog druk mee krijgen, overweegt hij.

Verboden

Belangrijk is vooral dat de verwerking van verontreinigd water goed gebeurt, vindt John van Gennip van J&E Sports. Dat klinkt vanzelfsprekender dan het is, realiseert hij zich. 'Lozen in de sloot of op een regenwaterafvoer is verboden. Het gebeurt, maar het mag niet. Het is al heel lang verboden. Oppervlaktewater mag je nergens mee bevuilden. Elke verkleuring die je veroorzaakt, is illegaal, zelfs als die alleen van modder of algen komt. En nee, ook in de bosjes dumpen mag niet.'

Hij had pas nog te maken met een onderhoudsbestek waarin de afvoer van reinigingswater naar een erkende verwerker expliciet was opgenomen, zo vertelt hij. De velden die een dieptereiniging moesten ondergaan, vormden hierdoor een flinke extra kostenpost. 'Het schoonmaken werd zelfs bijna twee keer zo duur.' Hij kan zich voor-

Floor Groeneveldt: 'Naast de velden worden filterputten geplaatst voor regenwaterafvoer.'

stellen dat opdrachtgevers terugschrikken voor zulke hoge kosten. 'Natuurlijk moeten we allemaal goed in de gaten houden dat we het milieu niet te veel belasten. En alles wat daarvoor nodig is, kan. Maar er moet wel voor betaald worden.' Hij begrijpt dat opdrachtgevers wijzen op het riool. 'Als het naar een waterzuivering gaat, worden de schadelijke stoffen er daar ook uitgehaald. Maar het is niet aan mij om daarover te beslissen. Wij zijn een servicebedrijf. Zonder onze eigen verantwoordelijkheid uit het oog te verliezen, natuurlijk. Maar als een opdrachtgever me vraagt om te springen, dan vraag ik in principe alleen maar: hoe hoog?'

Nieuwe installatie

Als het moet, staat concullega Jan Vrij binnenkort klaar om te helpen, verzekert deze: 'Binnen onze milieuvergunning hebben we de mogelijkheid om afvalwater te reinigen.' Er zijn tankcontainers met een inhoud van 20 kuub aangeschaft voor plaatsing bij sportcomplexen, evenals een vrachtwagen die ze haalt en brengt. 'Als erkende verwerker zullen we het water reinigen volgens de geldende vergunningseisen.

Alles op dat gebied zal worden gecontroleerd door het bevoegde gezag, in ons geval de provincie, en het waterschap.'

AH Vrij ziet er een businesscase in. Voor extreme kostenposten is de ondernemer niet bang. 'De prijzen die we er nu voor rekenen, vallen erg mee. Het werk wordt er zelfs makkelijker door, want we kunnen de containers kort bij het veld plaatsen. Het water kun je zo vanaf het veld direct in de container pompen.'

Met een nieuwe installatie mikt AH Vrij behalve op RKG-slib ook op zogenoemd veegvuil, dat in dezelfde categorie valt. 'Veegvuil is bijvoorbeeld afkomstig van de dieptereiniging van zoab op snelwegen. Daarin zitten veel microplastics. Zo zal niet alles van de weg in de sloot belanden. En mogelijk komen daar nog meer markten bij. Er bestaat namelijk een lange lijst met, zoals dat heet, zeer zorgwekkende stoffen.'

Rioolput

De mogelijkheden voor de afvoer van sportcomplexen naar een rioolwaterzuivering zijn volgens

hem beperkt. Bovendien, voegt hij daaraan toe: een rioolwaterzuivering stelt ook eisen aan het rioolwater en wat je erin dumpt. 'Afwalwater dat bij een werkzaamheid ontstaat, mag je in principe niet zomaar ongezuiverd en ongecontroleerd lozen. Intussen ben ik ook in overleg met de waterschappen om te kijken wat wel mag en wat niet. Als je al wilt lozen op het riool, moet je in elk geval voldoen aan de Kaderrichtlijn Water met betrekking tot pfasachtige stoffen. Het water dat wij hebben laten onderzoeken, ging daar heel ver overheen. Dan mag het sowieso niet. Daarnaast geldt: soms heb je een rioolput, soms niet.'

